

Шифр: «Геть конкурентів!»

**ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА НА СВІТОВОМУ РИНКУ**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ, ЇЇ МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ	5
1.2. СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	11
2. АНАЛІЗ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	14
3. УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА НА СВІТОВОМУ РИНКУ	21
ВИСНОВОК	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Сьогодні, питання конкурентоспроможності підприємств є дуже актуальним. Це одна з найважливіших категорій ринкової економіки, що характеризує здатність підприємств пристосуватись до умов конкурентного середовища. Всі ми розуміємо, якщо підприємство не конкурентоспроможне, то на ринку йому немає місця, бо там - головним споживач. Наша держава надала підприємствам багато прав і свобод, та лише одиниці змогли це ефективно використати. Тому виникає питання: «Чому одне підприємство конкурентоспроможне, а інше – ні?». У нашому світі економічна конкуренція – це дуже важливо, адже чим більше пропонується споживачу товарів, тим більше в нього вибору, тобто споживач може придбати ті блага, які насправді задовольняли б його потреби. Сьогодні так, що наші українські підприємства, на жаль, не витримують конкуренції іноземних компаній й виникає питання: «Чому?», тому дане дослідження спрямоване на виявлення рівня конкурентоспроможності українських підприємств, що безперечно впливає на ефективність та стабільність розвитку економіки країни.

Теоретичні та методологічні аспекти діяльності підприємств в умовах конкурентного середовища знайшли відображення у наукових працях таких вчених, як Г. Л. Азоєв, І. Ансофф, О. В. Ареф'єва, О. С. Віханський, А. Е. Воронкова, І. М. Герчикова, В. Л. Горелова, А. П. Градов, В. Л. Дикань, М. М. Єрмошенко, П. С. Зав'ялов, Ю. Б. Іванов, М. Інтрилігатор, Ф. Котлер, М. Мескон, А. І. Наумов, О. П. Пешков, В. С. Пономаренко, М. Портер, О. І. Пушкар, Ю. Б. Рубін, І. В. Стародубровська, Р. М. Тихонов, Р. А. Фатхутдінов, О. Б. Чернега, А. Ю. Юданов. Але деякі питання залишилися недостатньо дослідженими, отже, виникає необхідність їх подальшого вивчення, виявлення факторів, які впливають на конкурентоспроможність українських підприємств та оцінки її рівня

З огляду на зазначене, метою дослідження є визначення рівня конкурентоспроможності українського підприємства та розробка рекомендацій щодо його підвищення.

Досягнення мети вимагає вирішення певних задач, серед яких:

узагальнити сутність поняття «конкурентоспроможність»;

визначити та систематизувати функції конкурентоспроможності та умови її виникнення;

систематизувати методи конкуренції;

виявити та розглянути фактори впливу на конкурентну боротьбу;

розглянути та систематизувати типи конкурентних структур;

розглянути та проаналізувати законодавчу та нормативно-правову базу з питань захисту економічної конкуренції;

розглянути та проаналізувати міжнародний досвід управління та підвищення конкурентоспроможності підприємств;

проаналізувати рівень конкурентоспроможності українських підприємств;

розглянути та проаналізувати місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності;

запропонувати шляхи удосконалення рівня конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку.

Об'єктом дослідження є процес дослідження конкурентоспроможності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Практична значущість роботи полягає у тому, що запропоновані рекомендації дозволять отримати конкурентні переваги та удосконалити рівень конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність конкурентоспроможності, її методи та принципи

У механізмі ринкової взаємодії як на макро-, так і на мікрорівні конкуренція виконує роль основної рушійної сили розширеного відтворення й ефективної самоорганізації. Створення стійких конкурентних позицій економіки України передбачає підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних виробників. Українські підприємства мають працювати не лише на ефективність виробництва, але й на ефективність функціонування в умовах конкурентного середовища, а тому виникає необхідність науково-методичного забезпечення оцінки та діагностики рівня їх конкурентоспроможності. Отже, проведемо морфологічний аналіз поняття «конкурентоспроможність», який представлено в табл. 1.1

Таблиця 1.1

Морфологічний аналіз поняття «конкурентоспроможність»

Автор	Сутність поняття	Ключові слова
1	2	3
Книш М. І. [17]	Конкурентоспроможність – це ступінь привабливості даного продукту для здійснюючого реальну покупку споживача.	Споживач
Фатхутдінов Р.А. [32]	Конкурентоспроможність – це здатність об'єкта витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку.	Витримування конкуренції
Забелін П. В., Моїсєєва М. К. [4]	Конкурентоспроможність – це здатність приносити прибуток на вкладений капітал в короткостроковому періоді не нижче заданої, або як перевищення над середньостатистичної прибутком у відповідній сфері бізнесу.	Прибуток
Грошев В. П. [19]	Конкурентоспроможність – це комплекс споживчих властивостей товару, що визначає його відмінність від інших аналогічних товарів за ступенем і рівнем задоволення потреб покупців і витрат на його придбання та експлуатацію.	Товари; потреби

Продовження табл.1.1

1	2	3
Андрєєва О. Д. [1]	Конкурентоспроможність – це характеристика товару конкурента за ступенем відповідності конкурентної суспільної потреби і за витратами на її задоволення.	Потреби; витрати
Швец В. Є. [34]	Конкурентоспроможність продукції є не що інше, як прояв якості продукції в умовах ринкових відносин і визначається здатністю продукції бути проданою на конкретному ринку, в максимально можливому обсязі і без збитків для виробника	Якість продукції
Фасхієва Х. А. [31]	Конкурентоспроможність – це оцінена споживачем властивість об'єкта перевершувати в певний момент часу без шкоди виробнику за якісними і ціновими характеристиками аналогів в конкретному сегменті ринку.	Властивості; ринок
Стівенсон В. [36]	Конкурентоспроможність характеризує те, наскільки ефективно компанія задовольняє потреби клієнта в порівнянні з іншими компаніями, які пропонують подібний товар або послугу.	Потреби клієнта
Миронов М. Г [23]	Конкурентоспроможність – це відносна характеристика, що відображає відмінності в процесі розвитку певного виробника від виробника конкурента як за ступенем задоволення своїми товарами, так і за ефективністю виробничої діяльності.	Товари; виробнича діяльність

Багато відомих економістів давали визначення конкурентоспроможності у своїх працях та незважаючи на значну різницю висвітлення можна виділити декілька тісно взаємопов'язаних ключових понять конкурентоспроможності, які зустрілися у наведених вище визначеннях: конкуренція, потреба, попит, товар, споживча цінність, задоволеність і якість, ринок.

Спираючись на вищевикладене, у межах даного дослідження доцільно використовувати визначення узагальнене автором дослідження: Конкурентоспроможність – це здатність підприємства виробляти товари або послуги, які найкращим, у порівнянні з конкурентами, чином задовольняють існуючі потреби споживачів, а також що надає йому можливість конкурувати з аналогічними підприємствами на обраному ринковому сегменті.

Слід зазначити, що сьогодні науковці виділяють декілька рівнів конкурентоспроможності, серед яких: конкурентоспроможність країни; конкурентоспроможність галузі; конкурентоспроможність групи підприємств, що входять в асоціацію чи об'єднання; конкурентоспроможність підприємства; конкурентоспроможність окремих напрямів діяльності підприємства; конкурентоспроможність конкретної продукції чи послуги.

Показники конкурентоспроможності товару є сукупністю критеріїв, які дозволяють оцінити її кількісний рівень та ґрунтуються на показниках конкурентоспроможності. Перелік цих показників може відрізнитися в залежності від об'єкта досліджень, а також обраної методики визначення рівня конкурентоспроможності.

Позитивна роль конкуренції у ринковій економіці відображується в ряді функцій, що вона виконує:

- 1) є зв'язуючою ланкою між виробництвом і споживанням, є найважливішим засобом знаходження балансу між попитом і пропозицією, та врешті рещт – між суспільними потребами та виробництвом;
- 2) несе функцію комунікації (кооперації) та узгодження інтересів виробників;
- 3) змушує виробничі підприємства знижувати свої виробничі витрати;
- 4) формування ринкової ціни.

Виконання наведених функцій дозволяє зробити висновок, що наявність конкуренції прямо впливає на ефективність виробництва за рахунок підвищення його технічного та технологічного рівня, покращення якості та розширення асортименту та номенклатури продукції.

Науковці [30] розрізняють такі методи конкуренції:

1. На основі покращення якості продукту (неціновий).
2. На основі покращення якості сервісу продукту.
3. На основі зниження ціни (ціновий).

4. На основі зниження рівня витрат щодо експлуатації продукту для споживача.

5. На основі сукупності всіх конкурентних переваг об'єкта або суб'єкта (інтегральний).

Відповідно до вищевикладеного, автором представлений рис. 1.1

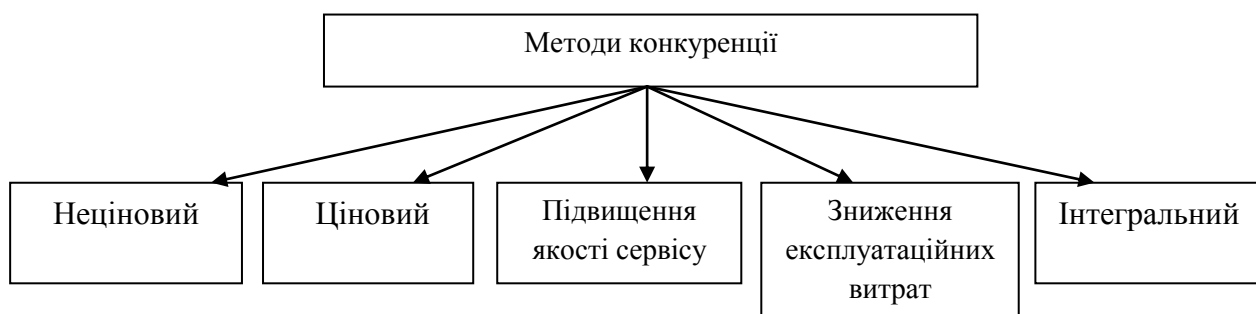

Рис. 1.1 Методи конкуренції

Тому, розпочинаючи діяльність у певній галузі, виробник повинен детально проаналізувати стан галузі, фактори, що впливають на конкурентну боротьбу, а також потреби споживачів. Дані фактори представити у наступному вигляді (рис. 1.2.)

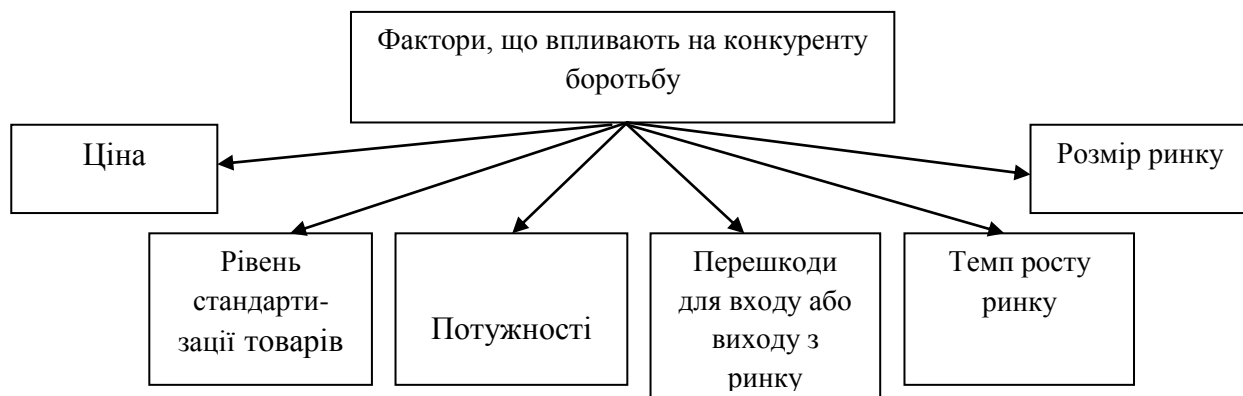

Рис. 1.2. Фактори, впливу на конкурентну боротьбу

Наявність тих чи інших конкурентних переваг свідчить про досягнення значних кінцевих результатів у порівнянні з результатами конкурентів. Взяття до уваги конкурентних переваг підвищує ефективність вибору стратегії позиціонування товарів і послуг на ринку за рахунок правильного вибору

цілових ринкових сегментів і концентрації уваги, в тому числі, фінансової, на них.

Згідно досліджень теоретиків та практиків у даній галузі [19], основними принципами оцінки конкурентоспроможності товару є:

1. Принцип інтегральності, що забезпечує поглиблення і конкретизацію зв'язків між чинниками конкурентоспроможності.
2. Принцип комплексності, що передбачає виявлення різних складових конкурентоспроможності товару і чинників, що впливають на неї.
3. Принцип діалектичності, що має на увазі розгляд сукупності чинників у розвитку.

Немає такої стратегії боротьби з конкурентами, яка була б ідеальною для всіх підприємств. Кожне підприємство повинно враховувати масштаби своєї діяльності та положення в галузі порівняно з конкурентами. Українське конкурентне середовище характеризується складними умовами – існування низки негативних факторів впливу на рівень конкуренції у країні. Зокрема, спостерігається зменшення об'єму пропозиції товарів, робіт і послуг за рахунок загального зниження внутрішнього валового продукту (ВВП), зменшення обсягів промислового виробництва, зниження обсягів імпорту. Поряд із цим спостерігається зниження попиту продукції, що зумовлюється, перш за все, зниженням фінансових результатів діяльності підприємств, збільшенням боргів щодо виплати зарплати, збільшенням інфляції. У цих умовах виникають проблеми правового регулювання захисту економічної конкуренції набувають особливої актуальності. Захист економічної конкуренції на законодавчому рівні в Україні розпочалася після прийняття у лютому 1992 року Закону України “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності” [10], який послугував початком створення правової системи захисту економічної конкуренції.

Розглянемо нормативно-правові акти, що застосовуються у сфері економічної конкуренції у табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Нормативно-правові акти в сфері захисту економічної конкуренції

Закон	Зміст закону
1. Конституція України, стаття 42 [18]	Згідно зі статтею 42, Конституції України: «...В нашій країні гарантується підтримка конкуренції та не допускається зловживання монополією становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція, види і межі монополії визначаються законом...»
2. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» 1992р.[10]	Визначає правові основи обмеження і попередження монополізму, недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності та здійснення державного контролю за додержанням норм
3. Закон України «Про Антимонопольний комітет України». 1993 р. [6]	Законом було створено інституції щодо захисту конкуренції, призначено Антимонопольний комітет України уповноваженим органом у сфері захисту конкуренції, встановлено його завдання та повноваження
4. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» 1996р. [8]	Визначає правові засади захисту господарюючих суб'єктів і споживачів від недобросовісної конкуренції. Закон направлений на встановлення, розвиток і забезпечення торгових та інших чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин
5. Закон України «Про природні монополії» 2000р. [11]	Визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні. Метою цього Закону є забезпечення ефективності функціонування ринків, що перебувають у стані природної монополії, на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх товарів
6. Закон України «Про захист економічної конкуренції». 2002р. [9]	Визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин

Також в Україні існують інші закони та законодавчі акти, які містять деякі норми антимонопольного та конкурентного законодавства: “Про ціни і ціноутворення” [12], “Про зовнішньоекономічну діяльність” [14], “Про господарські товариства” [7], “Про акціонерні товариства” [5], “Про цінні папери і фондовий ринок” [13] тощо.

1.2. Світовий досвід управління та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств

Головним напрямком економічного розвитку України є створення умов для випуску конкурентоспроможної продукції на закордонні ринки, які стимулювали б завоювання нових ринків збуту, використання новітніх технологій по всій країні та створення високотехнологічних секторів економіки. Світовий досвід управління та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства представлено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Світовий досвід управління та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств

Країна	Опис
1	2
США	<p>У США створено та використовується ряд спеціалізованих стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності [26]. Одна з найбільш відомих таких програм складено для корпорація «ІВМ». Вона містить елементи: пояснення працівникам необхідності реалізації програм підвищення конкурентоспроможності підприємства та особистої участі в цьому кожного працівника; розрахунок рівня витрат, що підвищують загальний рівень витрат, на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства; розроблення методів та заходів щодо мотивації виробляти конкурентоспроможну продукцію; конкретизація методів контролю конкурентоспроможності; введення принципу «нуль дефектів»; розроблення самостійних програм досягнення високої конкуренції за рахунок бездефектної роботи; запровадження й використання системи заохочення за результатами.</p> <p>Ступінь задоволення споживачів є одним із найважливіших критеріїв оцінки ефективності системи управління конкурентоспроможністю</p>
Японія	<p>Управління конкурентоспроможністю в Японії обумовлене культурними та історичними характеристиками: наявність пропагандування необхідності покращення конкурентоспроможності продукції як основного засобу підтримання економічної стабільності держави; принцип загальної участі («лідерства»), який містить різноманітні елементи – від створення національного законодавства до виявлення й аналізу помилок конкурентів; підвищення потенціалу працівників (інтелектуального і фізичного) за рахунок участі у спеціалізованих гуртках; запровадження низки заходів щодо покращення рівня конкурентоспроможності підприємства; розуміння того, що наявність дуже якісної системи управління конкурентоспроможністю не є запорукою постійної її ефективності, тому потребує постійного моніторингу та вдосконалення такої системи</p>

Закінчення табл. 1.3

1	2
Велика Британія	Управління конкурентоспроможністю у Великій Британії складається з двох етапів: перший етап – забезпечення конкурентоспроможності на етапі проектування; другий – на етапі виробництва [26]. Така система дозволяє забезпечити захист щодо можливого відхилення на етапі виробництва, тому що чим пізніше виробники знайдуть помилку, тим складнішими будуть шляхи її знищення. Можна зробити акцент, що Велика Британія найбільшу увагу приділяє саме конкурентоспроможності сировини
Франція	Франція – економічно високорозвинена країна. Модель управління конкурентоспроможністю французьких підприємств включає ряд положень [26]: ціна продукції повинна відповідати кон'юктурі ринку; продукція має бути запропонована вчасно; рівень конкурентоспроможності продукції повинен бути еквівалентним вимогам, що висуває ринок. Підвищення рівня конкурентоспроможності технологій та складської логістики у фокусі французької системи
Німеччина	Управління конкурентоспроможністю німецьких підприємств має свої особливості. Вона забезпечується за рахунок створення стійких форм вертикально-інтегрованих структур та переходу до високодиверсифікованих форм ведення господарювання [26]. Німецькі підприємства, як і більшість великих європейських виробників, є учасниками союзу, в рамках якого вони об'єднують свої ресурси та потужності, й отримують конкурентні переваги за рахунок ефекту масштабу та збільшення частки ринку
Італія	Управління конкурентоспроможністю Італії перебуває не на найкращому рівні. Італійська економіка має деякі характерні риси: значене відставання технологій у порівнянні з іншими розвиненими країнами та низькі інвестиції країни у науково-дослідну роботу

Конкурентоспроможність підприємств України буде значно вище, якщо буде запроваджена державна регіональна політика на основі європейських принципів реформованим адміністративно-територіальним устроєм, повної децентралізації з чітким розмежуванням повноваженнями між державними органами влади та органами місцевого самоврядування [29].

Оцінювання рівня конкурентоспроможності є необхідним елементом при аналізі ефективності обраної конкурентної стратегії та прийняття рішення про наступні кроки з підвищення конкурентоспроможності підприємства. Після визначення світового досвіду управління конкурентоспроможністю можна запропонувати такий алгоритм оцінювання конкурентоспроможності

підприємства: вивчення ринку; визначення критеріїв оцінки конкурентоспроможності підприємства; збирання інформації щодо діяльності конкурентів; вибір методів оцінки конкурентоспроможності підприємства; оцінка конкурентоспроможності підприємства.

Розглянемо рейтинг глобальної конкурентоспроможності від Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) за 2018 рік. Глобальний рейтинг конкурентоспроможності від ВЕФ – це орієнтир, що вказує, якою мірою країна здатна забезпечити стабільне зростання економіки і високий рівень життя населення. Аналіз показників може допомогти національній економіці ліквідувати проблеми та відставання, ставши на шлях сталого розвитку [37].

Щорічне дослідження світової конкурентоспроможності оцінює та аналізує здатність країн створювати і підтримувати середовище, у якому підприємства можуть ефективно конкурувати. Стан конкурентоспроможності Україна знизився на два місця в порівнянні з минулим роком – з 81 місце на 83 з 140 країн.

Позиції окремих країн світу в індексі глобальної конкурентоспроможності 2018 року [37] представлено в рис. Б.1. (додаток Б.) Позиції України за окремими показниками Індексу [33] представлені на рис. А.2. (додаток А.)

Україна отримала 57,03 бали з 100 у Глобальному рейтингу конкурентоспроможності 2018 року, опублікований Всесвітнім економічним форумом. Індекс конкурентоспроможності в Україні в середньому становив 12,60 балів з 2007 по 2018 рр., Досягнувши максимального значення в 57,03 бала в 2018 році та рекордно низького показника в 2011 році - 3,90 балів. Статистика України у Глобальному рейтингу конкурентоспроможності з 2008р. по 2018р. представлена на рис. А.3. (додаток А).

2. АНАЛІЗ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим елементом системи забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства, ефективного ведення його господарської діяльності як на внутрішньому (національному), так і на зовнішніх ринках виступає її оцінка [15]. В процесі оцінювання конкурентоспроможності підприємства виявляються сильні і слабкі сторони його діяльності, приховані можливості та потенційні загрози, що в підсумку дає можливість ефективно планувати та розвивати діяльність на основі конкурентних переваг. Визначення рівня конкурентоспроможності підприємства є першим етапом планування його діяльності та розробки стратегії діяльності підприємства за рахунок підвищення конкурентоспроможності. Для забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідна певна система оцінки конкурентоспроможності, яка б врахувала інтереси всіх суб'єктів ринку. Однак, як не склалося єдиного розуміння суті поняття конкурентоспроможності підприємства, так не існує і єдиної методики її оцінки. Відповідно до цього, автор дослідження пропонує розглянути декілька методик розрахунку конкурентоспроможності підприємства, які представлені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Найактуальніші методи розрахунку конкурентоспроможності українських підприємств [на основі 30]

Назва методу	Зміст методу
1	2
1. Метод оцінки конкурентоспроможності підприємства через конкурентоспроможність продукції	Метод ґрунтується на постулаті: конкурентоспроможність продукції має прямий вплив на конкурентоспроможність підприємства-виробника. Для оцінки конкурентоспроможності продукції використовується показник співвідношення якості та ціни. Критерієм конкурентоспроможності продукції є оптимальне співвідношення наведених параметрів. Конкурентоспроможність продукту досягається за рахунок максимальної різниці між ціною, яка заплатив споживач, та витратами виробника на виробництва товару

Закінчення табл. 2.1

1	2
2. Метод аналізу конкурентних переваг підприємств-конкурентів	Метод ґрунтується на елементах міжнародного розподілу праці, згідно яких для отримання підприємством високої конкурентної позиції необхідна наявність конкурентних переваг, які дозволяють отримати порівняно невисокі витрати на виробництво по відношенню до аналогічних витрат конкурентів. Інтегральна оцінка рівня конкурентоспроможності містить порівняння виробничих витрат, обсягів виробництва та/або продажів, норми прибутку, частки ринку. Наявність більшої кількості конкурентних переваг під час порівняння забезпечує більший рівень конкурентоспроможності
3. Метод, заснований на теорії ефективної конкуренції	Для аналізу конкурентоспроможності використовується метод порівняння показників стану підприємства з показниками конкурентів та з показниками в середньому по галузі. Теорія ефективної конкуренції заключається у тому, що найбільш високий рівень конкурентоспроможності мають підприємства з найбільш організованою роботою всіх департаментів. На ефективність діяльності кожної зі служб впливає велика кількість чинників - ресурсів підприємства; оцінка ефективності роботи кожного з підрозділів передбачає оцінку ефективності використання ними цих ресурсів
4. Метод інтегральної оцінки	Інтегральний показник оцінки конкурентоспроможності підприємства містить два показники: рівень задоволеності споживачів (відносна конкурентоспроможність продукту) та показник ефективності виробництва (зазвичай, використовується рентабельність активів, рентабельність власного капіталу або середня норма рентабельності за певний період часу). Якщо інтегральний показник дорівнює 1, то рівень конкурентоспроможності аналізованого підприємства аналогічний до рівня конкурентоспроможності конкурента; якщо інтегральний показник менше 1, то досліджуване підприємство має нижчий рівень конкурентоспроможності в порівнянні з конкурентом; якщо інтегральний показник більше 1, то конкурентоспроможності підприємства вище ніж у конкурента

Швидкі зміни зовнішнього середовища українських підприємств зумовлюють появу нових методик і підходів до оцінки та управління конкурентоспроможністю. Найбільш розповсюдженими є методи використання експертних досліджень для оцінки конкурентних можливостей підприємств, а також розрахунок показників на основі відомих даних. Підприємства досить часто використовують на практиці для аналізу конкурентів і «метод віддзеркалення» [15], що полягає у виявленні інформації про підприємство, що цікавить споживачів або посередників даного підприємства. Дослідження конкурентів має бути спрямоване на ті самі сфери, які були предметом аналізу

потенціалу власного підприємства [16]. Тобто забезпечується можливість порівняння результатів. Найбільш розповсюдженим методом порівняння конкурентних можливостей підприємства і основних конкурентів є побудова багатокутників конкурентоспроможності, що є графічним відображенням оцінок позицій підприємства і конкурентів за найбільш значущими напрямками діяльності, зображеними у вигляді осей [15].

Очевидно, що визначення конкурентоспроможності підприємства необхідно не тільки і не стільки для оцінки кількісного значення цього показника, скільки з метою аналізу конкурентоспроможності розглянутого підприємства, виявлення переваг і недоліків його діяльності в ході конкурентної боротьби, закріплення перших і усунення останніх.

Конкурентоспроможним є підприємство з високим рівнем ефективності використання економічних ресурсів у порівнянні з ефективністю використання економічних ресурсів конкурентами. Тому ми можемо проаналізувати загальний показник конкурентоспроможності підприємства в розрізі об'єктів зіставлення.

Тоді:

$$K^0 = r \times \sqrt{I} \quad (2.1)$$

де K^0 - коефіцієнт ефективності господарської діяльності досліджуваного підприємства;

$$r = \frac{B}{Z} \quad (2.2.)$$

де r – операційна ефективність підприємства;

B – виручка від реалізації продукції підприємства;

Z – витрати на виробництво і реалізацію продукції підприємства.

$$I = \frac{B}{B_0} \quad (2.3.)$$

де B_0 - виручка від реалізації продукції даного підприємства в попередньому періоді;

$$K^s = R \times \sqrt{I^s} \quad (2.4)$$

де K^s - коефіцієнт ефективності господарської діяльності за вибіркою.

$$I^s = \frac{B^s}{B_0^s} \quad (2.5)$$

де B_0^s - виручка від реалізації продукції за вибіркою в попередньому періоді.

Тоді показник конкурентоспроможності підприємства є таким:

$$K = \frac{K^0}{K^s} \quad (2.6.)$$

Розкладання показника конкурентоспроможності підприємства в розрізі об'єктів зіставлення в поєднанні з аналізом динаміки цих показників дозволяє зробити висновок про те, що є основною причиною сформованого рівня конкурентоспроможності: висока ефективність даного господарюючого суб'єкта, низька ефективність вибірки і т. д.

Таким чином, аналіз конкурентоспроможності підприємства в розрізі джерел конкурентоспроможності та об'єктів зіставлення дає можливість виявити основні фактори, що обумовлюють нинішній рівень конкурентоспроможності. Це, в свою чергу, дозволяє визначити базові резерви

підвищення конкурентоспроможності досліджуваного господарюючого суб'єкта.

Надалі на прикладі розрахуємо конкурентоспроможність певних українських підприємств динамічним методом.

Динамічний метод базується на тому, що основним засобом отримання прибутку на підприємствах, що функціонують у ринковій економіці, є обсяг реалізації продукції і додаткової вартості, яка закладена в неї. Слід зазначити, що завжди виробництво та реалізація продуктів відбувається в умовах обмеженості ресурсів. Отже, виходячи з цього, рівень прибутку залежить від ефективності використання ресурсів, тобто різницею між отриманими результатами та витратами на виробництво та реалізацію.

Ресурсоефективність визначається рівнем розвитку продуктивних сил у суспільстві та рівнем застосування ресурсів конкурентами.

Виходячи з вище наведеного, можна зробити висновок, що конкурентоспроможність підприємства в умовах ринкової економіки є інтегральним показником його господарської діяльності та відбиває рівень ефективності використання ресурсів у порівнянні з конкурентами.

Ефективність використання економічних ресурсів підприємством може бути охарактеризована і в кінцевому рахунку зведена до оцінки його операційної ефективності і стратегічного позиціонування. Поза сумнівом, що зазначена оцінка повинна здійснюватися на основі зіставлення відповідних показників розглянутого господарюючого суб'єкта та конкурентів. Визначимо величини як коефіцієнти операційної ефективності і стратегічного позиціонування, відповідно. Далі, шляхом зведення зазначених коефіцієнтів в єдиний показник, зробимо оцінку конкурентоспроможності досліджуваного підприємства. Автором дослідження були згруповані та проаналізовані основні показники розрахунку конкурентоспроможності за динамічним методом, які представлені у табл. Б.1 (додаток Б).

Чим вище показник K , тим більш конкурентоспроможним по відношенню до вибірки (конкурентів) є розглянуте підприємство. Очевидно, що $0 < K < \infty$. При цьому, в разі, якщо $0 < K < 1$, конкурентоспроможність підприємства по відношенню до вибірки є низькою (чим ближче до нуля, тим нижче конкурентоспроможність). При $K = 1$ конкурентоспроможність підприємства ідентична конкурентоспроможності вибірки. При $K > 1$ конкурентоспроможність підприємства вище, ніж по вибірці.

Автором було досліджено рівень конкурентоспроможності приватного акціонерного підприємства «Ужгородське автотранспортне підприємство 12107» (номер 1 в таблицях), для вибірки були обрані такі конкуренти: ПАТ «Житомирське автотранспортне підприємство 11854» (номер 2 в таблицях) ; ПАТ «Корсунь-Шевченківське автотранспортне підприємство 17144» (номер 3 в таблицях), ПАТ «Погребищенське автотранспортне підприємство 10537» (номер 4 в таблицях), ПАТ «Дніпропетровське автотранспортне підприємство 11201» (номер 5 в таблицях), [33]. Дослідження проводилось на основі даних фінансової звітності за 2016 та 2017 рр. Автор дослідження пропонує узагальнити дані розрахунків в табл. 2.2 та 2.3.

Таблиця 2.2.

**Аналіз конкурентоспроможності досліджуваного підприємства
ПАТ «Ужгородське автотранспортне підприємство 12107» у 2016 році**

Підприємство	Виручка	Прибуток	Витрати	r	R
1	31 428	420	31 008	1,014	-
2	11 357	92	11 265	-	1,008
3	6 361	109	6 252	-	1,017
4	1 385	11	1 374	-	1,008
5	1 520	25	1 495	-	1,017

Таблиця 2.3.

**Аналіз конкурентоспроможності досліджуваного підприємства
ПАТ «Ужгородське автотранспортне підприємство12107» у 2017році**

Підприємство	Виручка	Прибуток	Витрати	r	R	\sqrt{I}	\sqrt{I}^S
1	36 308	307	36 001	1,009	-	1,075	-
2	13 390	572	12 818	-	1,045	-	1,086
3	9 473	540	8 933	-	1,060	-	1,220
4	3 498	28	3 470	-	1,008	-	1,589
5	1 991	21	1 970	-	1,011	-	1,145

Згідно вищенаведених даних, можна порахувати конкурентоспроможність підприємства та узагальнити фінальні показники в табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

**Показники конкурентоспроможності досліджуваного підприємства
ПАТ «Ужгородське автотранспортне підприємство 12107»**

Підприємства	K_r	K_I	K
2	0,965	0,990	0,956
3	0,951	0,881	0,838
4	1,000	0,676	0,677
5	0,998	0,939	0,937

Подальшим напрямком аналізу конкурентоспроможності є розкладання цього показника за видами діяльності підприємства або за структурними підрозділами.

Чим вище показник K – тим більш високий рівень конкурентоспроможності підприємства. В роботі було досліджено рівень конкурентоспроможності ПАТ «Ужгородське автотранспортне підприємство

12107» й визначено, що підприємство має низький рівень конкурентоспроможності в порівнянні з досліджуваними підприємствами.

В умовах динамічного розвитку конкурентного середовища необхідно проводити аналіз конкурентоспроможності свого підприємства на тлі інших представників даного сектора ринку. Це дозволить отримати інформацію, про те, що приваблює споживача в продукції або послуги даного підприємства, і які переваги мають його конкуренти.

Таким чином, автор дослідження показав, наскільки конкурентоспроможним є досліджуване підприємство по відношенню до іншого.

3. УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА НА СВІТОВОМУ РИНКУ

На світовому ринку, впродовж багатьох років, питання конкуренції та конкурентоспроможності стоїть у центрі уваги науковців та дослідників.

Наявність у підприємства конкурентних переваг є однією з найважливіших умов отримання надприбутку, його стійкої позиції на ринку та подальшого розвитку в сучасному середовищі. Підприємства з сильними конкурентними перевагами можуть функціонувати у довгій перспективі в порівнянні з конкурентами. Українські підприємства на сьогодні є майже неконкурентоспроможними на світовому ринку, хоча Україна має значні ресурси, але може конкурувати лише завдяки дешевій робочій силі [29].

За роки становлення ринкових відносин українська економіка суттєво змінилася, а саме: розширено асортимент вітчизняної продукції, перетворено механізми управління економікою, спостерігається розвиток підприємницької ініціативи, зростає число учасників ринку і як наслідок, спостерігається зростання конкуренції. Конкурентна боротьба на даний момент розвивається дуже динамічно, масштабно і гостро.

Сьогодні більшість кількості українських підприємств мають не достатньо високий рівень конкурентоспроможності, хоча й пройшли непростий шлях адаптації до ринкових умов. Однією з причин такого становища є відсутність на більшості підприємств комплексної програми оцінки та забезпечення рівня конкурентоспроможності. Підприємствам необхідно змінити комплексні методи і умови їхнього функціонування відповідно до зовнішніх умов ринку, а також стратегії їх розвитку.

Всебічне вивчення і аналіз конкурентоспроможності підприємства – це один із напрямків стратегічних досліджень, результатом якого є визначення

привабливості сегментів ринку, і використовується для створення стратегії підприємств у частині виробництва і збуту.

Для того, щоб підвищити конкурентоспроможність підприємства - необхідно систематично проводити його оцінку. Її проведення дозволяє скласти обґрунтовану думку щодо перспектив розвитку подальшої діяльності економічного суб'єкта, а також допомагає розробити комплекс дієвих рекомендацій, профілактичних заходів та відповідно підвищити конкурентоспроможність потенціалу підприємства.

Звісно ж, коли підприємство проведе оцінку конкурентоспроможності, то можна виділити сильні та слабкі сторони з цього питання й таким чином розробити подальший план дій.

Якщо міркувати глобально, то можна висвітлити рекомендації, які є, на думку автора, універсальними заходами для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку:

1. Для підвищення рівня конкурентоспроможності українських підприємств на вітчизняному та міжнародному ринках доцільно створити та запровадити якісно нову систему державного регулювання (парадигми, стратегії розвитку, програми, інструменти тощо), яка за рахунок перерозподілу прибутків буде направлена інноваційний розвиток країни шляхом підтримки галузей економіки, які потребують значних наукових доробок.

2. Створення попиту на товари та послуги, які мають високий рівень інтелектуальності, використання сучасних інновацій.

3. Підвищення рівня технологічної готовності, який дозволить підвищувати рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародному ринку.

4. Використання передових ІТ-технологій у діяльності державних структур, що покращить позицію країни в рейтингах конкурентоспроможності.

Також одним із заходів підвищення конкурентоспроможності підприємств є впровадження спеціалізованого програмного забезпечення [20].

У цих умовах, необхідно приділяти значну увагу питанню вибору спеціального програмного забезпечення. Вирішення цього питання може бути одним з таких заходів:

- розробка власного програмного забезпечення;
- купівля програмного забезпечення за ліцензією;
- використання неліцензійних програм, які є у вільному доступі.

Для вибору оптимального заходу для окремих підприємств необхідно провести аналіз «за» та «проти» кожного із наведених варіантів.

Підприємства будуть успішно конкурувати на ринку в тому випадку, якщо будуть мати: низькі витрати, новітні технології, висококваліфікований персонал, організований логістичний сервіс, контроль якості продукції, робіт і послуг, впровадження мерчандайзингу, який дозволить збільшити прибуток підприємств, а також якісне здійснення торгово-технічного процесу.

Удосконалювати рівень конкурентоспроможності необхідно на кожному життєвому циклі підприємства, це дозволяє: вчасно виявляти будь-які загрози зі сторони конкурентів, наявні, вже існуючі недоліки, а також розробити заходи щодо їх усунення, й так само визначити їх економічну ефективність.

З метою вдосконалення використання реклами та отримання додаткового прибутку можна рекомендувати підприємствам:

- розробити план рекламних заходів;
- здійснювати розрахунки витрат рекламної діяльності;
- використовувати систему оцінки ефективності елементів маркетингових комунікацій.

Для поліпшення культури та якості обслуговування можна проводити як професійні так і психологічні тренінги на робочому місці, проводити щоденні планерки, збори і вирішувати проблеми спільно з персоналом.

Дані заходи дозволять збільшити рівень конкурентоспроможності, збільшать товарообіг, впізнаваність підприємства на споживчому ринку. Конкурентоспроможність підприємства можна вдосконалювати,

використовуючи запропоновані заходи, але для їх впровадження необхідно провести розрахунок витрат.

Основними критеріями конкурентоспроможності раніше були й зараз залишаються три основні фактори – це якість, обслуговування та ціна. Але слід зауважити, що удосконалення конкурентоспроможності підприємства можливе за рахунок швидкої адаптації діяльності підприємства до нових вимог ринку, потреб покупців і дій конкурентів. На сьогоднішній день, зміни в техніці і технологіях виробництва, поліпшення у товарах повинні відбуватися постійно та базуватись на визначенні потреб споживачів та можливих дій конкурентів, а не спонтанно після зміни ринку та зовнішнього середовища.

Конкуренція сама по собі є певні переваги та недоліки:

1. Вона зумовлює розвиток інновацій, безперервно вимагає від підприємств використовувати найсучасніші технології виробництва ресурсозберігаючі технології. Внаслідок конкуренції з ринку зникають неконкурентні підприємства, застаріла техніка та товари з низькою якістю.

2. Вона має швидку реакцію на зміну попиту, призводить до зменшення витрат на виробництво, фіксує рівень цін або, навіть, зумовлює їх зниження.

3. Дозволяє оптимізувати норму прибутку на інвестований капітал та підвищити рівень заробітної плати в усіх галузях національної економіки.

Конкурентоспроможність підприємства можна охарактеризувати за допомогою низки показників зовнішнього та внутрішнього середовища. Серед факторів зовнішнього середовища можна виділити [36]:

рівень державного управління та стану економіки країни (система оподаткування, кредитно-фінансова та банківська система, система зовнішньоекономічних зв'язків країни);

стан і напрям внутрішніх реформ; пріоритети розвитку країни та її стабільність; участь країни у світових інтеграційних процесах; напрями зовнішньої політики;

система комунікацій;

гармонійність нормативно-правової бази;
 показники попиту на продукцію (обсяг ринку, потреби споживачів, необхідна якість продукції тощо);
 кількість та структура природних монополій в країні;
 ефективність діяльності антимонопольного комітету;
 Фактори внутрішнього середовища підприємства оцінюються такими показниками діяльності [36]:

технічний рівень виробництва;
 організація виробництва та управління;
 система формування та стимулювання попиту;
 стан ресурсного потенціалу (технічне та технологічне оснащення, виробничо-сировинна структура, кадрове забезпечення, фінансові та інноваційні можливості)

Тобто, це ті фактори, задля яким ми можемо підвищити конкурентоспроможність українських підприємств. Ці фактори можуть позитивно відзначатися на підприємствах, а конкретно на її конкурентоспроможності, а можуть мати і негативний вплив. І тоді, основними шляхами вирішення проблем, пов'язаних з удосконаленням конкурентоспроможності підприємства, є:

покращення якості управління;
 зміцнення зв'язків із зовнішнім середовищем;
 застосування елементів стратегічного маркетингу;
 розвиток інноваційної діяльності;
 застосування прогресивних інформаційних технологій;
 застосування прогресивних фінансових і облікових методик;
 аналіз необхідності в ресурсах для виробництва продукції за етапами життєвого циклу та запровадження інструментів щодо економії ресурсів кожного товару;
 удосконалення організаційно-технічного рівня виробництва;

розвиток логістики;

запровадження елементів тактичного маркетингу.

Жорстка конкурентна боротьба на світових ринках з високим ступенем представництва різних суб'єктів господарювання потребує від України пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності національної економіки, формування у країні потужного інноваційного та науково-технічного потенціалу, сприятливого бізнес-середовища, що в перспективі дозволить зайняти гідні позиції на міжнародних ринках [29].

Таким чином, для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств необхідно застосовувати комплекс дієвих заходів щодо покращення якості продукції. Розвиток сучасного конкурентного ринку зумовлює необхідність виробництва продукції з високою якістю. Поряд із цим сучасні ринкові умови вимагають у виробників забезпечувати вільний доступ до інформації щодо якості та ціни на продукцію. Це дозволить потенційним покупцям здійснювати самостійний вибір товарів і послуг, а виробникам встановити конкурентну ціну та забезпечити необхідну якість продукції. Використання інструменту «ціна-якість» дозволить виробникам проводити аналіз потреб ринку та знаходити оптимальне співвідношення між ціною і якістю, яке забезпечить максимальне задоволення потреб споживачів. Підвищення конкурентоспроможності підприємств на вітчизняному та міжнародному ринках дозволить забезпечити зростання конкурентоспроможності національної економіки в цілому.

ВИСНОВОК

Конкурентоспроможність підприємства є важливим елементом ринкової економіки, який свідчить про здатність підприємства пристосовуватись до умов ринку та займати сильну ринкову позицію в довгостроковій перспективі.

У першому розділі науково-дослідної роботи розкрито таке поняття, як «конкурентоспроможність». Проведено морфологічний аналіз цього терміну. Розглянуто та проаналізовано функції та принципи конкурентоспроможності. Висвітлено правове регулювання економічної конкуренції, а також світовий досвід управління та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств.

У другому розділі проаналізований рівень конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Графічно представлені методи визначення конкурентоспроможності українських підприємств. На прикладі п'яти автотранспортних підприємств був проведений аналіз рівня конкурентоспроможності. Всебічно розглядаючи цю тему, в роботі було представлено місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності.

У третьому розділі ґрунтуючись на дослідженнях вчених та науковців, автором дослідження було запропоновано рекомендації по удосконаленню рівня конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку.

Дослідження було проведено на основі фінансової звітності українських автотранспортних підприємств (Додаток В). У роботі застосовувались теоретичні та емпіричні методи досліджень.

Потрібно наголосити на важливості отриманого наукового здобутку для науки, адже всі надані рекомендації можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Надалі залишається актуальною перспектива даного дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Н. М, Конкурентоспроможність підприємств в умовах ринкової економіки: у 3-х томах: Том 1: Регіональні аспекти та напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах інноваційного розвитку: монографія [Текст] / Н. М. Андреева, О. М. Головченко, І. А. Маркіна. – Одеса: ВМВ, 2014. – 292 с.
2. Бечко П. К. Теоретичні засади сутності економічних категорій "конкуренція" і "конкурентоспроможність" / П. К. Бечко, Я. О. Голобородько. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4191>.
3. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/rubryka-cikavo-znaty-pozyciyi-ukrayiny-zavsimakomponentamy-indeksu-globalnoyi>.
4. Забелін П. В. Стратегічне управління: [Навч. посібник] / П. В. Забелін, Н. К. Моїсеєва. – М.: Інформаційний центр «Маркетинг», 1998. – 195 с.
5. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
6. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
7. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
8. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>.
9. Закон України «Про захист економічної конкуренції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

10. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12>.

11. Закон України «Про природні монополії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>.

12. Закон України «Про ціни і ціноутворення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.

13. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3480-15>.

14. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

15. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия: [монография] / Ю. Б.Иванов, А. Н. Тищенко, Н. А. Дробитько, О. С. Абрамова. – Х.: ХНЭУ, 2003. – 349с.

16. Калюжний В. Я. Підвищення конкурентоспроможності підприємства / В. Я. Калюжний, Т. Л. Зубко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///E:/Downloads/естебі_2015_3_24%20\(5\).pdf](file:///E:/Downloads/естебі_2015_3_24%20(5).pdf).

17. Книш М.І. Конкурентні стратегії: [Навч. посібник] / М. І. Книш – СПб.: 2000. – 284 с.

18. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

19. Короткий словник менеджера / [за ред. В. П. Грошева]. – М., 1991. – 72 с.

20. Космина О. М. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства в сучасних ринкових умовах / О. М. Космина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///E:/Downloads/znptdau_2013_1_2_17.pdf.

21. Кредісов. А. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю / А. І. Кредісов, С.М. Березовенко , Г.М. Биков та ін. – К.: Серажим, 1997. – 448 с.

22. Мануйлович Ю. М. Дослідження сутності та трактування поняття конкурентоспроможності підприємства / Ю. М. Мануйлович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2013_4_274_282.pdf.
23. Миронов М. Г. Ваша конкурентоспособность. / М. Г. Миронов. – М.: АльфаПресс, 2004.
24. Назиров К. З. Сучасні фактори конкурентоспроможності національної економіки / К. З. Назиров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/3-159-171.pdf>.
25. Павлюк Т. І. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці / Т. І. Павлюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/2.pdf.
26. Піддубний І. О., Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / за ред. проф. І. О. Піддубного. –Х.: ВД «ИНЖЕК», 2004. – 264 с.
27. Позняк С. В. Забезпечення конкурентних переваг вітчизняних підприємств на міжнародному ринку / С. В. Позняк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4615>.
28. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцев – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2017. – 512 с.
29. Станіславик О. В. Актуальні шляхи та фактори підвищення конкурентоспроможності вітчизняного підприємства / О. В. Станіславик, О. М. Коваленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///E:/Downloads/ecfor_2017_2_39.pdf.
30. Степанкова А. А. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції / А. А. Степанкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///E:/Downloads/efek_2012_2_39.pdf.

31. Фасхиев Х.А. Как измерить конкурентоспособность предприятия? / Х. А. Фасхиев, Е. В. Попова // Маркетинг за рубежом. – 2003. – № 4(36). – С. 53–68.

32. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації / Р. А. Фатхутдінов. – М. : Эксмо, 2004. – 544 с.

33. Хруцький В. Є. Сучасний маркетинг / В. Є.Хруцький, І. В. Корнєєва, Е. Є. Автухова. – М.: «Фінанси і статистика», 2004. - 461 с.

34. Швец В. Е. Менеджмент качества в системе современного менеджмента / В. Е. Швец. – Стандарты и качество.– 1997.– № 6. – С. 17-23.

35. SMIDA – фінансова звітність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/search>.

36. Stevenson W. Operations Management / Stevenson W. – McGraw-Hill / Irwin; 11 edition, 2011. – 994 p.

37. The World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності

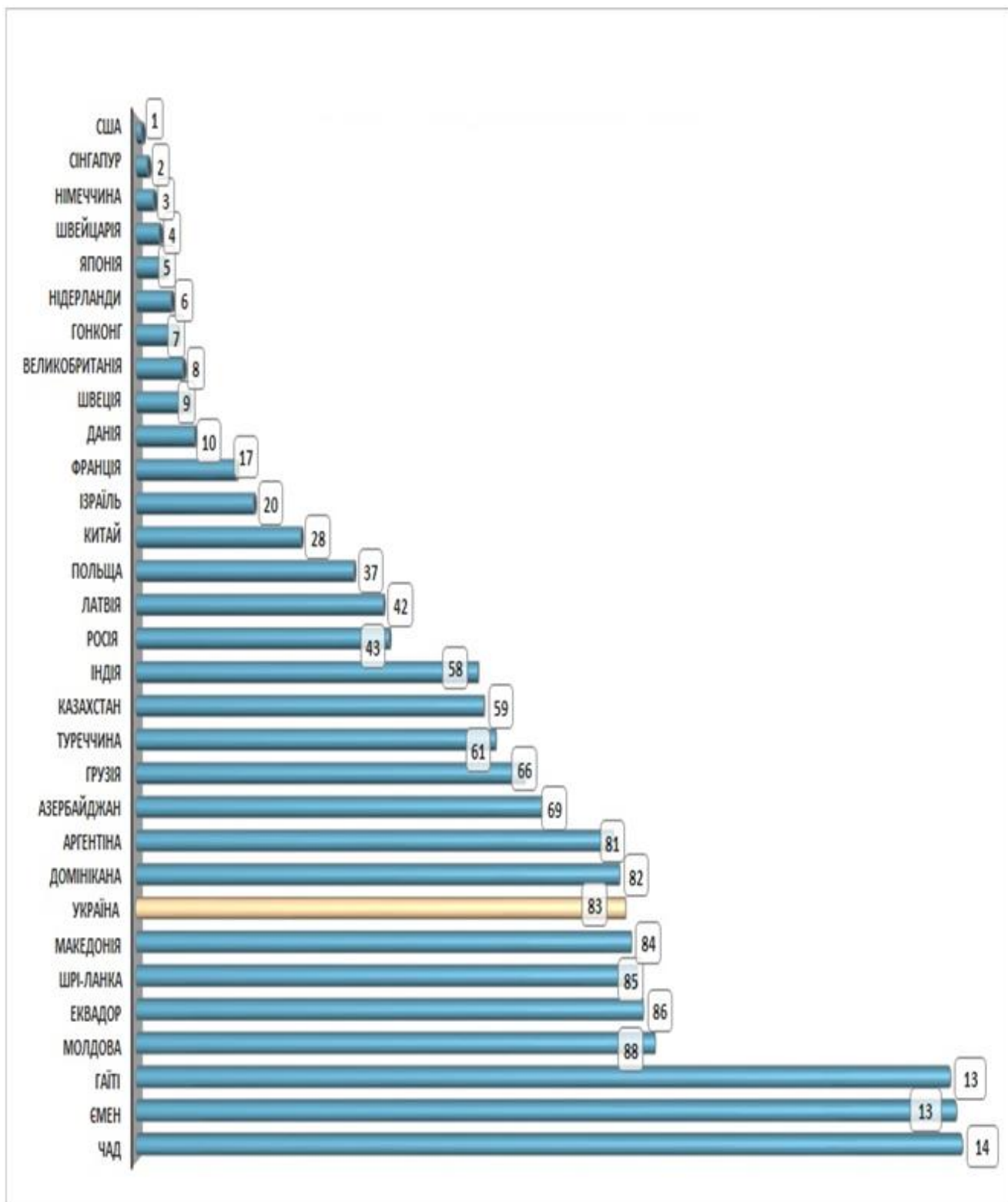

Рис. А.1. Позиції окремих країн світу в індексі глобальної конкурентоспроможності – 2018

ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ		2018 рік (140 країн)
<i>(позиції України за всіма компонентами Індексу)</i>		83
1.ІНСТИТУЦІЇ		110
1.01	Організована злочинність	111
1.02	Показники вбивств	99
1.03	Випадки тероризму	131
1.04	Надійність поліцейських служб	97
1.05	Соціальний капітал	107
1.06	Прозорість бюджету	49
1.07	Незалежність судів	117
1.08	Ефективність правової бази	107
1.09	Свобода преси	82
1.10	Рівень державного регулювання	67
1.11	Ефективність правової бази при вирішенні спорів	103
1.12	Індекс електронного урядування	72
1.13	Перспективна орієнтованість влади	115
1.14	Масштаби корупції	109
1.15	Право власності	129
1.16	Захист інтелектуальної власності	114
1.17	Якість управління земельними ресурсами	74
1.18	Стійкість стандартів аудиту та звітності	120
1.19	Врегульованість конфлікту інтересів	95
1.20	Корпоративне управління	56
2. ІНФРАСТРУКТУРА		57
2.01	Індекс дорожньої сітки	51
2.02	Якість доріг	123
2.03	Щільність покриття залізничними шляхами	23
2.04	Ефективність залізничних послуг	37
2.05	Охопленість аеропортами	53
2.06	Ефективність авіасервісу	94
2.07	Індекс обслуговування лінійним судноплавством	43
2.08	Ефективність сервісу у морських портах	77
2.09	Рівень електрифікації	1
2.10	Коефіцієнт втрат при розподілі та передачі електроенергії	67
2.11	Вплив небезпечної питної води	68
2.12	Надійність водопостачання	81

3. ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ	77
3.01 Охопленість мобільним стільниковим зв'язком	33
3.02 Охопленість мобільним широкосмуговим зв'язком	105
3.03 Охопленість фіксованим широкосмуговим підключенням до Інтернету	66
3.04 Охоплення волокно-оптичним підключенням до Інтернету	38
3.05 Інтернет-користувачі	83
4. МАКРОЕКОНОМІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ	131
4.01 Інфляція	130
4.02 Динаміка боргу	113
5. ЗДОРОВ'Я	94
5.01 Очікувана тривалість життя	93
6. КВАЛІФІКАЦІЯ	46
6.01 Середня тривалість шкільного навчання	51
6.02 Охопленість підготовкою персоналу	74
6.03 Якість професійної підготовки	63
6.04 Кваліфікація випускників	62
6.05 Навички роботи з цифровими технологіями	55
6.06 Зручність пошуку кваліфікованих співробітників	54
6.07 Очікувана тривалість шкільного навчання	54
6.08 Критичне мислення у викладанні	41
6.09 Рівень навантаження на вчителів у початковій школі	32
7. РИНОК ТОВАРІВ	73
7.01 Спотворюючий вплив податків та субсидій на конкуренцію	114
7.02 Масштаби монополізації ринку	110
7.03 Конкуренція на ринку послуг	80
7.04 Поширеність нетарифних бар'єрів	104
7.05 Торговельні тарифи	44
7.06 Складність тарифів	67
7.07 Ефективність процесу оформлення товарів	90
7.08 Відкритість торгівлі послугами	60
8. РИНОК ПРАЦІ	66
8.01 Виплати при звільненні працівників	47
8.02 Практики найму та звільнення працівників	36
8.03 Взаємовідносини працівник-роботодавець	79
8.04 Гнучкість визначення зарплати	130
8.05 Активна політика у сфері зайнятості	59
8.06 Права працівників	97
8.07 Легкість найму іноземців	73
8.08 Внутрішня мобільність робочої сили	91
8.09 Акцент на професійний менеджмент	108
8.10 Оплата та продуктивність	53
8.11 Частка жінок у загальній кількості працюючих	47
8.12 Рівень податків на працю	106

9. ФІНАНСОВА СИСТЕМА	117
9.01 Внутрішнє кредитування приватного сектора	56
9.02 Фінансування МСП	118
9.03 Доступність венчурного капіталу	92
9.04 Ринкова капіталізація	77
9.05 Страхові внески	76
9.06 Платоспроможність банків	135
9.07 Проблемні позики	136
9.08 Кредитні ставки	4
9.09 Ставка регулятивного капіталу банків	84
10. ЄМНІСТЬ РИНКУ	47
10.01 Валовий внутрішній продукт	49
10.02 Імпорт	42
11. ДИНАМІКА БІЗНЕСУ	86
11.01 Вартість започаткування бізнесу	18
11.02 Час для започаткування бізнесу	37
11.03 Відновлення платоспроможності	129
11.04 Нормативно-правова база у сфері банкрутства	93
11.05 Ставлення до ризику підприємницької діяльності	17
11.06 Готовність делегувати повноваження	97
11.07 Зростання інноваційних компаній	112
11.08 Компанії, охоплені деструктивними ідеями	84
12. ІННОВАЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ	58
12.01 Диверсифікованість трудових ресурсів	62
12.02 Ситуація з розвитком кластерів	106
12.03 Міжнародне співробітництво у сфері реєстрації спільних винаходів	56
12.04 Багатостороннє співробітництво	56
12.05 Наукові публікації	50
12.06 Заявки на патенти	62
12.07 Витрати на науково-дослідні роботи	56
12.08 Якість дослідницьких установ	44
12.09 Досвідченість покупця	74
12.10 Заявки на товарні знаки	60

Джерело: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018

Рис. А.2. Позиції України за окремими показниками Індексу

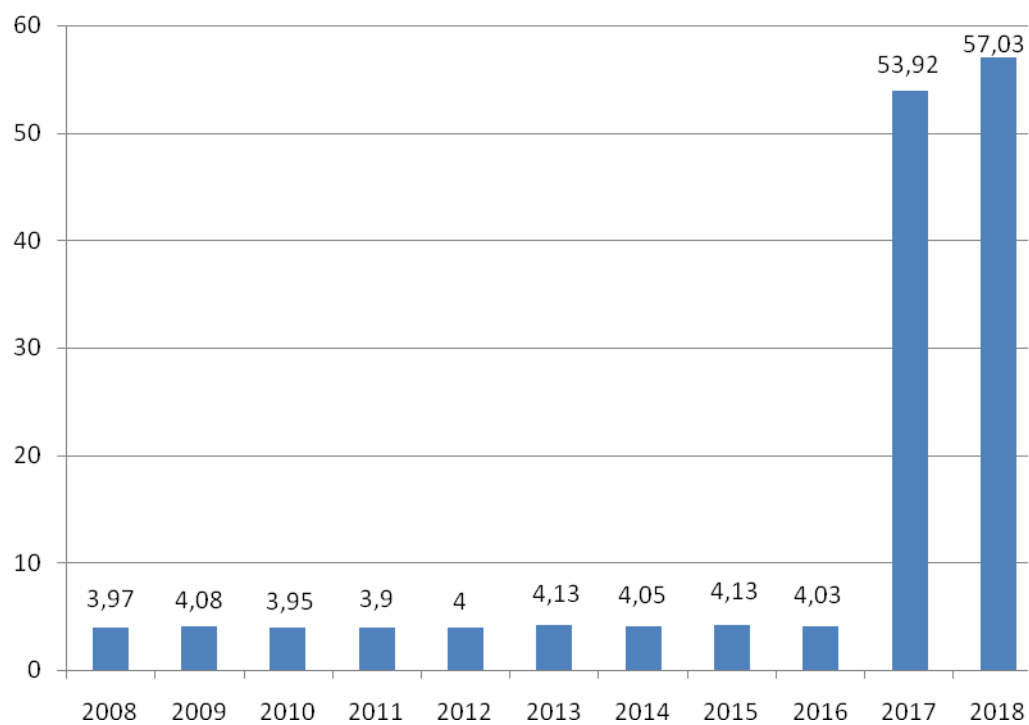

Рис. А.3. Статистика України у Глобальному рейтингу конкурентоспроможності з 2008 р. по 2018 р.

ДОДАТОК Б

Динамічний метод визначення конкурентоспроможності підприємства

Таблиця Б.1

Показники розрахунку конкурентоспроможності за динамічним методом

Показник	Розрахунок
К – конкурентоспроможність досліджуваного підприємства	$K = K_r \times K_1$ де K_r – коефіцієнт операційної діяльності; K_1 – коефіцієнт стратегічного позиціонування.
г - операційна ефективність підприємства	$r = \frac{B}{З}$ де В – виручка від реалізації продукції; З – витрати на виробництво та реалізацію продукції.
R – операційна ефективність конкурентів	$R = \frac{B^s}{З^s}$ де B^s - виручка від реалізації продукції конкурентів; $З^s$ витрати на виробництво та реалізацію продукції конкурентів
K_r – коефіцієнт операційної діяльності	$K_r = \frac{r}{R}$ де r - операційна ефективність підприємства; R - операційна ефективність конкурентів.
K_1 - коефіцієнт стратегічного позиціонування	$K_1 = \sqrt{\frac{I}{I^s}}$ де I - індекс об'ємів виручки досліджуваного підприємства; I^s – обсяг зміни виручки конкурента
I - індекс об'ємів виручки досліджуваного підприємства	$I = \frac{B}{B_0}$ де B_0 - виручка від реалізації продукції досліджуваного підприємства у минулому періоді
I^s – обсяг зміни виручки конкурента	$I^s = \frac{B^s}{B_0^s}$ де B_0^s виручка від реалізації продукції підприємства-конкурента в минулому періоді
К – конкурентоспроможність досліджуваного підприємства	$K = \frac{r}{R} \times \sqrt{\frac{I}{I^s}}$

ДОДАТОК В

Фінансова звітність досліджуваних підприємств

Таблиця В.1

**Баланс Приватного акціонерного товариства «Дніпропетровське
автотранспортне підприємство 11201» на 31.12.2017 р.**

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
Первісна вартість	1001			
Накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	519	333	
Первісна вартість	1011	3158	3168	
знос	1012	2639	2835	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
Первісна вартість	1016			
Знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
Накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
Інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1122	1092	
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	1641	1425	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	12	37	
Виробничі запаси	1101	12	37	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104			
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	480	447	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	106	47	
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			

Продовження табл. В.1

1	2	3	4	5
Готівка	1166	8	4	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	32	40	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	100	215	
Рахунки в банках	1167	92	211	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	730	786	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс ПАСИВ	1300	2371	2211	
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	24	24	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	1883	1883	
Додатковий капітал	1410			
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-431	-403	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	1482	1510	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	53		
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			

Закінчення табл. В.1

1	2	3	4	5
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	53		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	227	357	
за розрахунками з бюджетом	1620	59	67	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	7	13	
за розрахунками з оплати праці	1630	102	124	
за одержаними авансами	1635	428	116	
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1640			
за страховою діяльністю	1645			
Поточні забезпечення	1650			
Доходи майбутніх періодів	1660			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1665			
Інші поточні зобов'язання	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	13	24	
Усього за розділом III	1695	836	701	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	2371	2211	

Таблиця В.2

**Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства
«Дніпропетровське автотранспортне підприємство 11201» за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3498	1385
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2861)	(2128)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	637	
Валовий: збиток	2095	()	(743)

Закінчення табл. В.2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	503	1338
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	()	()
Адміністративні витрати	2130	(1015)	(543)
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	(97)	(41)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	28	11
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		4
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	28	11
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	28	11
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

Таблиця В.3

**Баланс Приватного акціонерного товариства «Житомирське
автотранспортне підприємство 11854» на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	3	3	
Первісна вартість	1001	10	9	
Накопичена амортизація	1002	7	7	
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	3410	3007	
Первісна вартість	1011	95636	95896	
знос	1012	92226	92889	
Інвестиційна нерухомість:	1015	25679	603	
Первісна вартість	1016		26465	
Знос	1017		25862	
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
Накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
Інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	9	9	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	4208	3810	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	475	443	
Виробничі запаси	1101	302	317	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103	91	110	
Товари	1104	82	16	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	417	802	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	155	31	
з бюджетом	1135	30		
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			

Продовження табл. В.3

1	2	3	4	5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	14	9	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	423	687	
Готівка	1166	12	3	
Рахунки в банках	1167	355	684	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	1514	1972	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	21		
Баланс	1300	5743	5782	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	811	811	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	80	80	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	3039	3039	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-595	-56	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	3335	3874	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			

Закінчення табл. В.3

1	2	3	4	5
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	1537	923	
за розрахунками з бюджетом	1620	79	209	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	18	125	
за розрахунками зі страхування	1625	38	30	
за розрахунками з оплати праці	1630	188	184	
за одержаними авансами	1635	527	524	
за розрахунками з учасниками	1640		8	
із внутрішніх розрахунків	1645	1		
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	12	12	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	26	18	
Усього за розділом III	1695	2408	1908	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	5743	5782	

Таблиця В.4

**Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства
«Житомирське автотранспортне підприємство 11854» за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13390	11357
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		

Закінчення табл. В.4

1	2	3	4
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12473)	(11119)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	917	238
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	2230	2718
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(1377)	(1055)
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	(1060)	(1762)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	710	139
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		4
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	(30)
Втрати від участі в капітал	2255	()	()
Інші витрати	2270	(13)	()
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	697	113
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-125	-21
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	572	92
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

Таблиця В.5

**Баланс Приватного акціонерного товариства «Корсунь-Шевченківське
автотранспортне підприємство 17144» на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
Первісна вартість	1001			
Накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	3633	3459	
Первісна вартість	1011	6485	6614	
знос	1012	2852	3155	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
Первісна вартість	1016			
Знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
Накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
Інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	3633	3459	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	840	1287	
Виробничі запаси	1101	840	1121	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104		166	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	18	906	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			

Продовження табл. В.5

1	2	3	4	5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	310	343	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	203	562	
Готівка	1166			
Рахунки в банках	1167			
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	1371	3098	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	5004	6557	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	946	946	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	622	622	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415		6	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1676	2210	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	3244	3784	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			

Закінчення табл. В.5

1	2	3	4	5
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	1617	2523	
за розрахунками з бюджетом	1620	91	180	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	13	17	
за розрахунками з оплати праці	1630	39	53	
за одержаними авансами	1635			
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660			
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695	1760	2773	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	5004	6557	

Таблиця В.6

**Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства
«Житомирське автотранспортне підприємство 11854» за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9473	6361
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		

Закінчення табл. В.6

1	2	3	4
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(8730)	(5693)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	743	668
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	945	299
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(907)	(610)
Витрати на збут	2150	(71)	(76)
Інші операційні витрати	2180	(52)	(146)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	658	135
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капітал	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	658	135
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-118	-26
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	540	109
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

Таблиця В.7

**Баланс Приватного акціонерного товариства «Погребищенське
автотранспортне підприємство 10537» на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	203.8	1498	
Первісна вартість	1011	1604.5	2453.8	
знос	1012	(1400.7)	(955.7)	
Довгострокові біологічні активи:	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	203.8	1498	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	1.3		
Готова продукція	1103			
Поточні біологічні активи	1110			
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3.7	30.1	
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	12.1	2.5	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195	17.1	32.6	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1200			
Баланс	1300	220.9	1530.6	
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	53.5	53.5	
Додатковий капітал	1410	429.9	675.3	
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-390.1	-368.9	
Неоплачений капітал	1425	()	()	
Усього за розділом I	1495	93.3	359.9	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Усього за розділом II	1595			

Закінчення табл. В.7

1	2	3	4	5
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	35.6	328.2	
за розрахунками з бюджетом	1620	30.6	79.1	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	14.2	43.7	
за розрахунками з оплати праці	1630	47.2	294.4	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695	127.6	1170.7	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
Баланс	1900	220.9	1530.9	

Таблиця В.8

**Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства
«Погребищенське автотранспортне підприємство 10537» за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1991.4	1520.1
Інші операційні доходи	2120	(271.9)	(19.4)
Інші доходи	2240	885.1	50.9
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	3148.4	1590.4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2751)	(1051.8)
Інші операційні витрати	2180	(373.1)	(84.8)
Інші витрати	2270	(3.1)	(429.1)
Разом витрати (2050+2120+2240)	2285	(3127.2)	(1565.7)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	(21.2)	(24.7)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	()	()
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	21.2	24.7

Таблиця В.9

**Баланс Приватного акціонерного товариства «Ужгородське
автотранспортне підприємство 12107» на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	2	1	
Первісна вартість	1001	29	29	
Накопичена амортизація	1002	27	28	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	40	34	
Основні засоби:	1010	21388	23322	
Первісна вартість	1011	31403	23322	
знос	1012	10015	11680	
Інвестиційна нерухомість:	1015	3623	3812	
Первісна вартість	1016	5809	6382	
Знос	1017	2186	2570	
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
Накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
Інші фінансові інвестиції	1035	1	1	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	35	21	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	25089	27191	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	238	336	
Виробничі запаси	1101	238	336	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104			
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховування	1115			
Векселі одержані	1120			
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	854	1014	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	403	881	
з бюджетом	1135	3	3	
у тому числі з податку на прибуток	1136	3	3	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			

Продовження табл. В.9

1	2	3	4	5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	554	490	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	624	239	
Готівка	1166	20	45	
Рахунки в банках	1167	604	194	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	23	63	
Усього за розділом II	1195	2699	3026	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	27788	30127	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	12963	12963	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	10408	10408	
Додатковий капітал	1410	2291	2291	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5090	-4783	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	20572	20879	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	5042		
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			

Закінчення табл. В.9

1	2	3	4	5
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	5042		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	305	7043	
за розрахунками з бюджетом	1620	451	603	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630	89	186	
за одержаними авансами	1635	345	603	
за розрахунками з учасниками	1640	77	30	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	559	623	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	348	250	
Усього за розділом III	1695	2174	9338	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	27788	30217	

Таблиця В.10

**Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства
«Погребищенське автотранспортне підприємство 10537» за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36308	31428
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		

Закінчення табл. В.10

1	2	3	4
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(38214)	(31410)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090		
Валовий: збиток	2095	(1906)	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	9741	5609
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(5344)	(3213)
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	(2150)	(1985)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	341	429
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	8	3
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капітал	2255	()	()
Інші витрати	2270	(29)	(18)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	320	414
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-13	6
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	572	92
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()